

## LAKIALOITE 28/2010 vp

### Laki tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta

#### *Eduskunnalle*

Tämä on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle HE 51/2010 vp. Hallituksen esityksessä ehdotetaan tuomareiden nimittämisestä annettua lakia muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin säännökset Suomen kansallisten ehdokkaiden nimeämisestä kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin. Esityksen tavoitteena on kehittää Suomen sisäisen päätöksentekojärjestelmän avoimuutta ja yhdenmukaisuutta tavalla, joka edelleen turvaisi mahdollisimman hyvien ehdokkaiden nimeämisen. Hallituksen esitys on kannatettava ja sisältää tarpeellisia lisäyksiä lakiin. Esitys kuitenkin edellyttää kahta korjausta koskien asiantuntijaneuvottelukunnan kokoonpanoa sekä kansalliset ehdokkaat nimeävää viranomaista.

Puheena olevaan lakiin ehdotetaan lisättäväksi 3 a luku, joka koskisi ehdokkaiden nimeämistä kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin. Luvun 19 c §:ssä säädettäisiin valtioneuvoston asettamasta asiantuntijaneuvottelukunnasta, jonka tehtävänä olisi valmistella ehdokkaiden nimeäminen kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin. Hallituksen esityksen 19 c §:n 2 momentissa mainittujen neuvottelukunnan jäsenten lisäksi neuvottelukuntaan olisi saatava myös valtakunnansyyttäjänviraston nimeämä edustaja. Syyttäjä on merkittävä osapuoli oikeudenkäynnissä, ja siksi myös syyttäjänäkökulma on tarpeellinen neuvottelukunnan

kokoonpanossa muiden muassa korkeimman oikeuden, korkeimman hallinto-oikeuden ja Suomen Asianajajaliiton edustajien ohella.

Ehdotetun 3 a luvun 19 d §:ssä säädettäisiin kansalliset ehdokkaat nimeävästä viranomaisesta. Hallituksen esityksen mukaan nimeävä viranomainen olisi valtioneuvosto, jollei kansallisia ehdokkaita nimetä Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännössä (SopS 1/1956) määrätyn menettelyn mukaisesti. Valtioneuvoston sijaan nimeävän viranomaisen tulisi olla tasavallan presidentti. Suomen perustuslain 102 §:n mukaan tasavallan presidentti nimittää vakinaiset tuomarit laissa säädetyn menettelyn mukaisesti. Muiden tuomarien nimittämisestä säädetään lailla. Tuomareiden nimittämisestä annetun lain 2 §:n mukaan vakinaisen tuomarin nimittää Suomen perustuslain mukaisesti tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta.

Perustuslakia uudistettaessa vakinaisten tuomareiden nimittäminen säilytettiin tasavallan presidentin tehtävänä. Tuolloin perustuslain tasolla nimenomaisesti laajennettiin tasavallan presidentin tuomareiden nimitysvaltaa. Perustuslain esitöissä (HE 1/1998 vp, yksityiskohtaiset perustelut 3/3) todetaan, että tuomareiden nimitysvallan uskominen presidentille on perusteltua ennen muuta tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden ja itsenäisyyden turvaamiseksi. Käytännössä kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen virat ovat nykyisessä kansainvälistyneessä oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa jopa

keskeisempiä kuin kansallisten tuomareiden virat. Perustuslain 102 §:n taustalla oleva ajatus tuomareiden riippumattomuuden ja itsenäisyyden turvaamisesta on otettava huomioon myös nimitettäessä tuomareita ja jäseniä kansainvälisiin tuomioistuimiin ja Euroopan unionin tuomioistuimeen. Hallituksen esityksen HE 51/2010 vp mukainen ratkaisu, jonka mukaan

kansalliset ehdokkaat nimeävä viranomainen olisi valtioneuvosto, voisi johtaa tuomarivirkojen politisoitumiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:*

## Laki

### tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* tuomareiden nimittämisestä 25 päivänä helmikuuta 2000 annetun lain (205/2000) 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1544/2001, 133/2003 ja 1202/2003, uusi 4 momentti, lakiin uusi 3 a luku ja 21 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1544/2001, uusi 3 momentti seuraavasti:

#### 1 §

##### *Lain soveltamisala*

— — — — —  
(4 mom. kuten HE)

#### 3 a luku

### **Ehdokkaiden nimeäminen kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin**

#### 19 b §

##### *Avoimista tehtävistä ilmoittaminen*

(Kuten HE)

#### 19 c §

##### *Asiantuntijaneuvottelukunta*

(1 mom. kuten HE)

Neuvottelukunnan jäseniä ovat valtioneuvoston kanslian, ulkoasiainministeriön, oikeusministeriön, korkeimman oikeuden, korkeimman hallinto-oikeuden ja valtakunnansyyttäjänviras-

ton edustajat, yliopistojen oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta tarjoavien yksiköiden edustaja, Suomen Asianajajaliiton edustaja sekä kulloinkin kysymyksessä olevan nimeämisasian valtioneuvostolle esittelevän ministeriön erikseen määräämä henkilö. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

#### 19 d §

##### *Nimeävä viranomainen*

Suomen kansalliset ehdokkaat tässä luvussa tarkoitettuihin tehtäviin nimeää tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta, jollei heitä nimetä Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännössä (SopS 1/1956) määrätyn menettelyn mukaisesti.

#### 21 §

##### *Asetuksenantovaltuus*

— — — — —  
(3 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

---

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 2010

Tero Rönni /sd  
Ilkka Kantola /sd  
Raimo Piirainen /sd